ئایا جەنگ لەنێوان ئیمپریالیزمی ئەمریکی و ئیمپریالیزمی چیندا ڕوودەدات؟ ... تاهیر حاجی حەسەن

ڤایرۆسی ناسراو بەکۆرۆنا،وا کەمتر لەمانگێک بڵاو بوەتەوەو مەیدانی بڵاوە پێکردنەکەیشی شاری وهانی چینە. بڵاو بونەوەی خێرای ڤایرۆسەکە،کارێکی وای ئەنجامداوە،کاریگەری ڕاستەوخۆی لەسەرجەم کایە هەستیارەکانی ژیان داناوە، بەتایبەتیش لەڕووی ئابوریەوە، قۆناخێکی هێناوەتە پێشەوە، پەکەوتنێکی بەرچاوی لەنێو کەرتە پیشەسازی و ئابوریەکاندا دروست کردوە لەگشت لایەکەوە. بێگومان لەڕووی پێگەی گشتی کۆمەڵگەکانیشەوە،ترس و دڵەڕاوکێیەکی زۆری لێکەوتەتەوە، بەئەندازەیەک،ئیتر وەک ئەوە وایە مرۆڤ تەواو دەستەپاچە بێت لەبەرانبەر پێگەی نادیاری ڤایرۆسەکەدا تاچارەسەری خێرای بۆ بدۆزێتەوە. بۆچی ئاوا دڵەڕاوکێیەک بەرهەمدەهێنرێت؟ کێ لێی بەرپرسیارەو دەرئەنجامەکانی بەکوێ دەگات؟

ململانێی نێوان پێگەی گەشەسەندوی ئابوری وڵاتی چین لەبەرانبەر پێگەی ئابوری ئەمریکاو ڕوسیاو وڵاتانی ئەوروپا، کەوڵاتانی خاوەن مێژوویەکی لەپێشترن بەبەراورد کردن بەپێگەی ئابوری وڵاتی چین،بازدانێکی گەورەی بەخۆوە بینیوەو سواری شەپۆلی قۆناخ بوە. یانی ئەو پێشکەوتنە زۆرەی لەگشت بوارە جۆراوجۆرەکان،جالەکەرتی پیشەسازیەوە تادەگات بەکەرتی بەرهەمهێنانی کاڵا جۆراوجۆرەکانی نەو بەرهەمهێنانی پڕ لەتەکنەلۆجیاو تەندروستی و خۆراکی و ڕێگاوبان دروست کردن و پیشەسازی بواری سەربازی،کارێکی وای کردوە، پێگەی گشت بەرهەمهێنانی لەوڵاتانی دیکەدا داوەتە دواوەو وڵاتانی جیهانی ناچارکردوە،زۆرترین هاوردەکەری کاڵای چینی بن.
بۆ؟ چونکە لەوڵاتی چیندا،کەخاوەن هێزێکی گەورەی هەرزانی دەستی کارە،دەرفەت لەبەردەمیدا ڕەخساوە لەلایەک بۆ ڕاکێشانی زۆرترین شەریکات تابێن لەوێ سەرمایەگوزاری خۆیان بکەن و قازانجێکی خەیاڵیش وەدەست بخەن، بێگومان لەڕێی چەوساندنەوەیەکی گەورەی چینە بەرهەمهێنەرەکانەوە،شەریکاتەکە قازانجەکانیان خەیاڵیە،هەروەک چۆن وڵاتانی دیکەیتر بونیان هەیە لەڕووی هەرزانی هێزی کارەوەو بۆ وەبەرهێنەرانیش جۆرێک لەئارامی و گەرەنتی بونی

هەیە،ڕوی تێدەکەن و قازانجی گەورە وەدەست دەخەن،وڵاتی چینیش ئاوای ل□□وی هەرزانی هێزی کارەوە،ئەوە بێجگە لەوەی چین بۆخۆی خاوەن داهێنان و خوڵقێنەری گەورەی نێو کۆی بوارەکانی بەرهەمهێنانە،لەلایەکیتر،خودی دەوڵەتی چین، بوەتە جێگەیەک بۆ گەشەسەندنی خێرای و دەرچون لەقۆناخی وەستاو بون،یانی ئیتر ئەو دەوڵەتە خاوەن پێگەی داگیرکردنی گەورەی بازاڕەکانی جیهانە.

ئیمپریالیزمی ئەمریکی، بەخۆی و لوت بەرزیەکەی لەڕوی مێژووی پێگەکەیەوە،هێندەی سەرقاڵی ئاڵۆزکردنی جیهان بوە لەڕێی جەنگەوە، بەو ئەندازەیە پێگەی بەرهەمهێنانی لەبوارەکانی تردا نەبردۆتە پێشەوە. جادەشیەوێت هەر وەک سەرداری جیهانیش بمێنێتەوە. لەم سەدەی پڕ لەداهێنان و یەخسیر کردنی زانست لەپێناو پێگەی هەیمەنەی چینێکی چەوسێنەری وێرانکەردا،کێبەرکێ و ململانێکان ناچنە قۆناخی داهێنانە مەزنەکانەوە کەل□ بەرژەوەندی کۆی گشت کۆمەڵگەکانی جیهان بشکێتەوە، بەڵکو ئەو ململانێ وداگیرکاری بازاڕو گەڕان بەدوای داگیرکاری زیاتردا،ئەمە لەکاتێکدا،گشت وڵاتانی جیهان، بەتایبەتیش ئەو زۆرینەی کەدەست ڕۆیشتون ل□ بواری بەرهەمهێنان‌دا،لەسایەی پێشکەوتنی ئامرازە زیرەکەکاندا،بەرهەمهێنان لەکۆی بوارەکاندا،زۆر زیاترن ل□ پێویستیەکانی مر□ق، و□ئەم کۆ خاوەنانەی دەوڵەتانی بەرهەمهێنەرانەیش، پێویستیان بەساغ کردنەوەی کاڵا جۆراوجۆرە بەرهەمهاتوەکانیان هەیە، ئالێرەوە ململانێکان پەل دەهاوێت بۆ ڕوبەڕوبونەوەی جەنگ. لەبیرمان نەچێت،لەئاست پێگەی گەشەی خێرای پیشەسازیە جۆراوجۆرەکان،(کۆمەڵگەکان ئاستی پێگەی چینایەتی و قڵشتی چینایەتی زیاترو چەوساندنەوەی چینایەتی، گەورەتر بوە،دیارە لەکۆمەڵگەیەکەوە بۆ ئەویتر جیاوازی هەیە).

بەڵام ئاخۆ هەلومەرجەکان لەم قۆناخەدا ڕێگە بەجەنگێکی گەورەی نێوان زلهێزانی جیهان دەدات؟
هەلومەرجێک لەسەردەمی هەردو جەنگی جیهانگری یەکەم و دوەمدا،بونی هەبو، بەجۆرێک بو،لەلایەک پێگەو ئاستی هۆشیاری گشت کۆمەڵگەکان و پێگەیەک ک□ بەرهەمهێنەری پیشەسازی سەربازی پێی گەیشتبو، بەجۆرێک بو، ک□ تەحەمولی ڕودانی جەنگە کاولکاریەکانی کرد، ئ□و□یش بەلەدەستدانی ملیۆنان ملیۆن لەمر□ق و دابەش کردنەوەی جیهان لەنێوان گشت زلهێزەکاندا. بەڵام پێگەی گشتی کۆمەڵگەکان لەوڵاتانی خاوەن پیشەسازی گەورەداو ئاستێک لەچونەسەری کۆی گشتی هۆشیاریەک کەبونی هەیە، هەروا پێناچێت بەئەندازەی سەردەمی ڕابردوی هەردوجەنگ ئاسان بێت،دەست ببرێت بۆ بەرپاکردنی جەنگێکی گەورەی نێونەتەوەی.

چونکە لەلایەک، پێگەی تەکنەلۆجیای سەربازی وەحشیانە بەشوێنەک گەیشتوە توانای وێرانکاری و نابوت کردنی هەیە، کەهیچ گەرەنتیەک بونی نیە تابتوانرێت پێگەی خودی سیستەم و ڕا بەرایەتیەکانیان پارێزراوبێت، بۆیە، هەرچەن شرۆڤە و بەدواداچونێک بکرێت، ئاوا جەنگێکی گەرم قابیلی ڕودان نیە، بەڵکو پێدەچێت، جەنگەکە، بەشێوازی نەرم بەواتە پێشەوەو جارێکیتر قۆناخ بە کێبەرکێی نێوان زلهێزان پێویستی بەڕێکخستنەوەیەک هەبێت لەهاوسەنگی هێزو دابەشکردنەوەکاندا. گەر جەنگەکە □یش ڕوبدات، ئەوکات پێناچێت کۆمەڵگەکان هەروا دەستەوەستاو بن و یان پشتگیری لەدەوڵەتەکانیان بکەن، بەڵکو وایدەبینم، زۆر خێرا هەلومەرجەکان دەبنە دەرفەت و قۆناخێک بۆ دەست بردنی بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی.

جەنگێک لەوڵاتانی ڕۆژهەڵات بونی هەیە، دەرئەنجامی لاوازی پێگەی هۆشیاری گشت کۆمەڵگە بەیان دەکات کەناتوانن دژی بوەستنەوەو بیوەستێنن، بۆیەش تائێستا توانراوە درێژەی پێبدرێتو لەهەمانکاتیشدا، ئەو جەنگانەی لەوڵاتانی ڕۆژهەڵات و باکوری ئەفریکاو وڵاتێکیتری ئەفریکادا بونیان هەیەو وەگەڕخستنیان زۆر قورس نیە تادواجار بەزۆرەرو دەست بردنی کۆمەڵگەکان بۆ بەرپاکردنی شۆڕشێکی گەورەی کۆمەڵایەتی بشکێتەوە کەلەزۆراری خودی سیستەمی سەرمایەداری جیهانی بشکێتەوە، بەوەکالەتەن جەنگی نێوان زلهێزانی جیهانە.
ئیمپریالیزمی ئەمریکی لەگەڵ ڕوبەڕوبونەوەی شکستەکانی لەوڵاتانی ڕۆژهەڵات و ئەفغانستان، بەهەمان ئەندازەیش کاریگەری پێگەکەی لەسەر وڵاتانی ئەوروپایش دادەنێت، هەربۆیە یەکێتی وڵاتانی ئەوروپایش لەبەردەم لەرزینێکی گەورەدایە. هەیمەنەی پێگەی ڕوسیا، لەڕوی سەربازی و ئابوریشەوە، بەئەندازەیەکە، چیتر ئەمریکا ناتوانێت وەک زلهێزێکی بێ ڕکابەر بونی هەبێت. وڵاتانی ڕۆژهەڵات لەسوریاوە تا لیبیا، نمونەیەکی ڕۆشنن لەم نێوەدا، کەبەچ ئەندازەیەک ململانێکان لەنێو پەلامارو داگیرکاری و کڕین و فرۆشتنێکدان!

لەگەڵ ئەوەیشدا، قۆناخ بەجۆرێکە، بەقەیران نابێت و هەر ڕۆژ مرۆڤایەتی لەنێو لێواری بێگەرەنتی ژیانکردندا، بونی دەبێت. یانی ئەم سەدەیە، لەگەڵ پێشوچونی زانست و پێگەی بەرهەمهێنانی خێرا لەگشت بوارەکاندا، هێشتا بەشێکی گەورە لەمرۆڤ ڕۆژانە لەبەردەم برسێتی و لەناوچوندایە، لەکاتێکدا، کۆگاکان بەئەندازەیەک پڕ لەبەرهەمن، کەزیاد لەبونی پێویستی ڕۆژانەی مرۆڤەکانە. کاتێک نایەکسانی دەبێتە سروشتی بەڕێوەبردنی ژیانی نێو

کۆمەڵگەکان، ئەوکات، ململانێ و دژایەتی و جەنگ بونی دەبێت. مێژووی مرۆڤایەتی مێژووی کێشمەکێش و ململانێ چینایەتیەکان بوە. قۆناخی ئێستایش درێژەی پێدەری ئەو مێژووە دوورودرێژەیە، بەڵام تاگەشەی کۆمەڵگەکان لەڕووی بەرهەمهێنان و داهێنان و زانستەوە بچێتە پێشەوە، بەو ئەندازەیەش هۆشیاری گشتی کۆمەڵگەکان و هۆشیاری سیاسی چینایەتیش لەگەڵیدا دەچێتە پێشەوە، سیستەمی سەرمایەداری خۆی بەرهەمهێنەری ئاوا قۆناخکیش دەبێت، یان دەبێت خۆی و گشت مرۆڤایەتی لەڕێی جەنگێکی نابوت بونەوە لەناوبەرێت، یان هەرچۆنێک بێت، قۆناخ دەگاتە ساتێک مرۆڤایەتی بەناچاری دەست دەبات بۆ بەرپاکردنی شۆڕشی کۆمەڵایەتی و کۆتای هێنان بە قۆناخی چەوساندنەوەی چینایەتی و لەسەندنەوەی قۆرخکاری و داگیرکاری کەی هۆکارەکانی بەرهەمهێنان لەژێرچنگی چینێکی کەمایەتی و وەدەستەوەگرتنی کۆمەڵگە خۆی بۆ ئەو هۆکارە ژیانیانەو خۆ بەڕێوەبردنێکی هەرەوەزیانە.

ڤایرۆسی کۆرۆنا، ڤایرۆسی جەنگ و ململانێی نێوان شەریکات و دەوڵەتانی جیهانە لەدژی یەکتری و تاقی کردنەوەی پێگەی کۆمەڵگەکانیشە لەڕووی تاچ ئاستێک دەتوانێت تەحەمولی ئەم بەربەریزمەی سەرمایەداری بکات. بێگومان کاتێک زۆرینەکە نەبنە خاوەن ئەڵتەرناتیڤێک بۆ جێگرتنەوەی بەسیستەمی باو، ئەوکات، وەک هەر قۆناخێکی پێشووی مرۆڤایەتی و بڵاو بونەوەی درمە جۆراوجۆرەکان، تەحەمول دەکرێت و بەشێک لەناودەچێت و بەشێکیش دەمێننەوە. ڤایرۆسەکان مرۆڤ بەرهەمی دەهێنێت، نەک ئەوەی لەبان سروشتەوە هێنرابێت، وەک ئەوەی لەم قۆناخەدا مەلاکان بانگەشەی بۆ دەکەن کە ئەوە حەقی خودایە لەوڵاتانی کافرو وڵاتێکی وەک چینیش بەتایبەتی. گەمژەییەتیش بەو ئەندازەیە بونی هەیە، گەرچی مەلاکانیش پارێزەری مانەوەی سیستەمی باوی چەوساندنەوەی مرۆڤبەدەستی مرۆڤەوەن.

تاهیر حاجی حەسەن
01/03/2020